

Akt nr:

P-E1a-0020

AU\$P-E1a-0020

Sedan Kgl. Majt under d. 18 December 1874 i och för sänkning
 af Nossan och utdikning af Molla mader i Molla socken af
Elfsborgs län, enligt af Ingeniören Th. Hammarström upprät-
 tadt, af Kgl. Majt fastställt plan och i bestyckt afskrift hänsä-
 da kostnadsförslag, i nader beviljat ett låneunderstöd af 26,800 Kronor,
 så, och i enlighet med Riksdagens för dylikt statsbidrag åtnjutande
 gifna, af Kgl. Majt gällande föreskrifter, hafva undertecknade, enligt
 biträda protokoll af d. 1 April 1875 af vederbörande valda Direc-
 tion, i och för detta företag med Kgl. Styrelsen för allmänna väg- och
 vattenbyggnader, i Kgl. Majt och Kronans vägnar, afslutat följande
 kontrakt, hvarjämom vi åtaga och förbinda oss:

§ 1.

Att arbetet, hvarvid vi äro skyldiga att underkasta oss
 vederbörandes kontrakt, skall sednast börjas så 1875 och fullbordas
 inom d. 1 Oktober 1879, i noggrann öfverensstämmelse med den
 fastställda arbetsplanen, utan att anspråk på ytterligare bidrag af
 allmänna medel med vidare kunna väckas, emellertid genom egna till-
 skott skall utgöras hvad utöfver statsbidraget kan erfordras.

§ 2.

Att i händelse af afvikelse, utan dattis erhållna vederbörlig
 tillåtelse, skulle ske från den fastställda arbetsplanen, eller arbetet,
 utan af Kgl. Majt medgifvet anstånd, icke inom den ofvan bestämde
 tiden fullbordas, det då med ankomma på Kgl. Majt att låta inställa
 all vidare utbetalning af statsbidraget samt återfordra hvad

deres beifvit uppburet, att på en gång eller successive till Kgl. Statskontoret inbetalas; skulande vederbörande i sådant fall jemvård utlagga fem procent till ränta på de utbetomma medlen från lyftningsdagen till dess återbetalning sker. Vid en sådan afvänting äro intressenterna pliktiga att, enligt Riksdagens särskilda beslut, för att framtid behörigheten underhålla de afslappningsföreskrifter och andra för ändamålet vinnande utförda arbeten, som med Statsbidrag nu beifvit underkastade. —

§ 3.

Att till arbetet skola försees med de nödiga läster, användas eljest tjänst och sysselsatta personer.

§ 4.

Att godkänna alla kostnader utan undantag, af hvad namn de vara må, som i följd af detta här förordnades för Kgl. Statskontoret.

§ 5.

Att för fullgörandet af detta kontrakt ställa sådan säkerhet, som af Kgl. Majt kan i näder godkännas, samt för löseunderskriften afsevas sådan skuldsförbindelse och säkerhet för dess uppfyllande, som af Kgl. Statskontoret antagas.

Till yttermera visso äro här af två lika lydande exemplar upprättade, som skedd i Malla Skolhus d. 1 April 1875.

E. G. Andersson Fredrik Pettersson
Fredrik Pettersson Andersson

Att hvar ena emellan i Malla socken E. G. Andersson, F. Sandberg, F. Jönsson, Fredrik Pettersson och Anders Pettersson i begett och närvaro egenhändigt undertecknat förstärkt kontrakt

utom Fredrik Pettersson, som lätet mig, A. Pettersson, har öfver-
tecknat sitt namn, intyga.

F. Jönsson
Kyrkostånd i Öst.

A. Pettersson
Stollasare
Malla. Ordförande

Länligt Kungl. Majt: nådiga bref af den 18 Decembr 1874 an-
tager Kungl. Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader
harmad, i Kungl. Majt: och Krons vägnar, detta kontrakt. Stenk-
Göta den 8 juni 1875.

Öf. Kungl. Styrelsens vägnar:

Th. J. Jönsson.

Andersson

Förslag till Sänkning
af

en del af Nossaån jemte sjöarne Togden,
Lillaön och Längen, inom Gäsneds hä-
rad och Elfsborgs län.

Afskrift.

Sedan Nössa-äns sänkningsbolag beslutat att sänka en del af än Nössars vattendrag, innefattande sjöarna Tagden, Lillasjön och Längen, belägna inom Gäseneds härad och Elfsborgs län, för att tillägga de kring nämde vattendrag belägna, vattendrånketa mader ~~ma-~~ der och göra dessa för odling tjenliga, så har styrelsen för bemälda bolag anmodat mig att verkställa undersökning och upprätta kostnadsförslag för nämde sänkningensföretag. Denna undersökning har jag nu fullbordat och på grund af densamma utarbetat härvid bifogade plankarta, profiler och kostnadsförslag.

Vid afvägning af vattendraget från Tormundstorps bro, inom Höfs socker, till sjön Längen, befanns vattenytans hela stigning i denna sträcka utgöra 8,81 fot. Afståndet mellan dessa punkter, i profilen betecknade med A och D, är 18,000 fot. Genom att upptaga en afloppskanal hvars botten vid A ligger 3 fot under den derstädes afvägda vattenytan, och fortgår med en jämn stigning af 1:6000 till D, så kommer dess botten att vid sistnämnde punkt ligga 8,81 fot under den afvägda vattenytan i sjön Längen som då, med antagande af 3 fots vattenhöjd i afloppet, kommer att sänkas 5,81 fot under förutnämnda, afvägda vattenyta. Men vid det tillfälle denna afvägning gjordes var sjöns vattenyta 0,90 fot lägre än den högsta derstädes kända vattenytan. Således, om man bringar det derhän, att största vattendjupet i afloppet efter sänkningen blir 3 fot, så kommer sjöns högsta vattenyta att sänkas 6,11 fot,

hvilket är fullt tillräckligt för kringsliggande mader ^{fullständiga} (törläggande).

Under sitt lopp från D till A upptager vattendraget trene-
begräns, i plankartan betecknade med G-H, B-F och E-G, hvilka vid
flodtider afgifva betydliga vattenquantiteter och därför äfven måste
sänkas, för undvikande af öfversvämningar.

För bestämmande af de för afloppet erforderliga dimensionerna, har
jag, på olika tider och under olika flodförhållanden, företagit möj-
ligast noggranna mätningar i framgående vattenmängderna och dervid
erhållet följande resultat:

Största framgående vattenmängden vid A — 134 kub. fot per sekund.

J^2	—	—	J^2	i sträckan B-C	80	—	—	—
J^2	—	—	J^2	—	C-D	60	—	—
J^2	—	—	J^2	—	B-E	47	—	—
J^2	—	—	J^2	—	E-F	30	—	—
J^2	—	—	J^2	—	E-G	17	—	—
J^2	—	—	J^2	—	G-H	21	—	—
J^2	—	—	J^2	—	J-K	40	—	—

På grund härutaf har jag bestämt afloppets dimensioner och lut-
ningsförhållanden så som nedanstående tabell utvisar, dervid jag
begagnat följande af Morin uppställda formel för vattnets rörelse i öppna kanaler:

$$V = 104,374 \sqrt{\frac{H}{S}} - 0,2425, \text{ der } H = \text{medelhastigheten};$$

$A = \text{sectionsarean (vattnets)};$
 $S = \text{undersvattens perimetern};$
 $V = \text{lutningsförhållandet};$
 Coeff. talen äro konstanter.

Aflöp- hastig.	Bottn- lutning.	Bottn- bredd.	Sido- sluttning.	Största vattenmängd i aflöpet.	Medel- hastig.	Framgående vattenmängd.	Största fram- gående vatten- mängd, enligt mätningar.
A-B	1:6000	20'	1:1,5	3,0	1,84	135,29	134
B-C	1:6000	13'	1:1,5	3,0	1,75	91,87	80
C-D	1:6000	12'	1:1,5	3,0	1,74	86,13	60
B-E	1:2000	8'	1:1,5	2,0	2,57	56,54	47
E-F	1:600	4'	1:1	1,5	3,23	32,40	30
E-G	1:800	4'	1:1	1,5	3,45	28,46	17
G-H	1:1000	4'	1:1	2,0	3,45	41,40	21
J-K	1:1000	5'	1:1	2,0	3,55	49,70	40

Äf tabellen kan synas som dimensio-
nerna i en del af afloppet vore tillräg-
na väl dryga, men då vattenmätningar
ne i dessa ställen, tillfölje af äro or-
gelbundna form och ojemna lopp,
ej kunna med tillräcklig noggran-
het utföras, så har jag ansett det

nödvändigt att laga dem något större än hvad för de genom mätningarna
erhållna vattenmängderna skulle erfordras.

Från N: 12 till N: 50 i profilen A-D har jag föreslagit att draga
kanalen genom fasta marken, så som den röda linien i plankar-
tan utvisar, dels af den orsaken att betydliga sprängningar deri-
genom undvikas, dels därför att än i denna sträcka till
en del stryker utefter en sandas kvarigenom uppgrundningar
förorsakas. Denna åtgärd är äfven öfverensstämmande med
delegarnes i belagets önskan. För öfrigt har jag så mycket som
möjligt sökt att följa an der den nu har sina största dimen-
sioner, dock med undvikande af större brökar hvilka allt
för mycket skolat öka längden och således gifva mindre
sänkning åt den längst bort belägna jorden, samt äfven
vara menliga för afloppskanals framtida bestånd då ut-
skärningar derutaf kunde uppstå.

Genom afloppets framdragande vid sidan af an vid N: 12-50,
som förut nämnt är, blir den nuvarande bron flyttad.

Jag har därför i kostnadsförslaget upptagit igenfyllning
af den gamla förfallna bro som nu leder afvet an derstädes,
äfvensom anläggande af en 5'x3' trumma för det lilla vat-
tenarsäde som vid denna punkt kommer att gravas efter sänke-
ringen.

Hvad törläggningen af den i plankartan
upptagna, ofvanför sjön Längen belagna, jorden beträffar, så
har jag ej ansett skäl vara att utsträcka gränsen längre än
hvad karta och profil utvisa, då den längre upp belägna jör-
den utgör endast en smal remsa som jag ej ansett motsvara
kostnaderna för större afdikning än som vanligen vid odling
företages. Men för att bespara egarne af denna jord alltför
dyg afdikningskostnad, har jag föreslagit anläggning af
den derstädes belägna bron, hvilket är nödvändigt om ifrå-
gavarande jord skall kunna fullständigt afdikas.

Den i sänkingsområdet ingående jordarealen utgör 3,079 qv. refvar

mader och 255 qv. refvar sjöbottnar som efter sänkningen blifva fullständigt torrlagda, eller tillsammans 3,334 qv. refvar.

Samlige maderna bestå af dyjörd på sandbotten och äro af alldeles likartad beskaffenhet med andra sådana i samma trakten och intill samma vattendrag belägne, hvilka, efter föregående försläggning, hafva gifvit goda, såväl såd-som grässkördar.

För närvarande gifva dessa mader endast ett högt uselt staufocker som af kreaturen visseligen till en del föräres, då det är välberädat, men är högst obetydligt närande och af mängden ansedt som rentaf skadligt, då det påstås förorsaka bensöta hos kreaturen. Under svåra bärningsförhållanden eller efter stora vattenflöden bli det alldeles förstördt.

Fodret kan under nuvarande förhållanden aldrig hemföras förr än på vintern då sjöar och mader äro så hårdt tillfrusna att de kunna köras.

Sänkingsföretaget är, så att säga, en lifsfäga för de hemman som deri ingå, alldeles undtändt förtalet af dessa hafva högst obetydlig areal af öppen åker, och då denna dessutom betas af en mager sandjord på grusbotten som ofordrar mycket stark gödning för att hållas i fruktbart skick, så påräknas allmänt ett godt resultat vid tillgodogörandet af de under sänkingsarbetet uppstående dyjordsupplagen, genom dessas användande å den gamla åkerjorden. Hemmanen äro afven i saknad af annan naturlig ång än de i fråga varande maderna, hvilkas egenskaper som sådan förut äro beskrifne.

Intresset för sänkingsföretaget synes också vara allmänt, då af 39 jordägare som deraf kunna få någon nytta, 36 hafva, genom att underteckna bolagskontraktet, tydligt gifvit sina åsikter derom tillkänna. De tre jordägare som icke förklarar sig villige att ingå i bolaget hafva sina mader belägna långt bort, ofrån den sjö-lången och långt aflägsne, hvarföre de lagga mindre vikt vid denna del af sitt gårdsbruk.

Sjö-Tagdens botten bli, som kartan och profilen utvisa fullständigt torrlagd och kommer att gifva bolaget en jordvinning af 202 qv. refvar af såsdeles god beskaffenhet.

Sänkingsarbetet kan ej utföras på kortare tid än två år.

Täby i Mars 1874.

The Kammarström
Civil Ingeniör

Kostradsförslag.

Laga profil N ^o	Sträckan A-B.	Honoräre		Honoräre		Summa	
		örc		örc		örc	
0-30	Uppgrävning af en aflopps kanal med 20 fots bottenbredd och sidolutningar 1:1,5 enl. section A-B.						
	Utgrävning af:						
	154 kubikstänger jord	å 10 Kronor	1,540	"			
	100 " " " " " "	å 15 Kronor	1,500	"			
	70 " " " " " "	å 18 Kronor	1,260	"	4,300	"	
	Utsprängning af:						
	12,50 kubikstänger Berg	å 100 Kronor	1,250	"			
	6,00 " " " " " "	å 40 Kronor	240	"	1,490	"	
	En bro för egoväg, af trä på murade landfästen (vid N ^o 12 i profilen)		300	"			
	En bro för sockenvägen vid N ^o 18, af trä på murade landfästen, enl. bifogad ritning		450	"			
	En 3x3 Trumma i stället för den gamla bron, som kommer att utbytas mot den sistnämnda.						
	1,60 kubikstänger murning med stenanskaffning	å 9 Kronor	144	"			
	6,50 kubikstänger jord- och stenfyllning i den gamla bron, för dess förvandlande till väg	å 10 Kronor	65	"	252	"	6,742
30-60	Utgrävning af:						
	222 kubikstänger jord	å 10 Kronor	2,220	"			
	95 " " " " " "	å 15 Kronor	1,425	"	3,645	"	
	En bro för egoväg, vid N ^o 57				80	"	3,725
60-70	Utgrävning af:						
	207 kubikstänger jord	å 10 Kronor	2,070	"			
	81 " " " " " "	å 12 Kronor	972	"			
	Transport		3,042	"			10,474

genom nädigt bref den 18 December 1871. Tillade
planen.

Otto Modig
Gustaf Nerman.

Likheten med öf. förvisade original, intyga:

J. m. Floren
Barkhede i B. h. - A. Petersen
Skollärare i Motala

På begäran meddelas: Att det beslut, som Malla
Kommun vid Lagliga utlyst Kommunval i Skol-
huset den 1. juni 1895, fattat, rörande gem-
samt ansvarsförbindelse för reppfyllande af alla-
de skyldigheterna som belägg Direktionen för Malla Skolas
och Malla äms Sänkning m.m. sig, genom denna repp-
rättat Kontrakt af ofvannämnda dag, ålagt, blefvit
från Predikstolen i Malla kyrka den 11. juni förenämde
Mändt offenkligt godt. Och har bemäde beslut
(mig vittaligt) inom, de nu tillämba lappne fästelse,
sika blefvit afverkligat ej heller något Diarier bevis
i beinde hänseende till mig aflemnat.

Betygges i Malla den 13de Maji 1895.

Erik Andersson } Andersson
ordförande i Malla Kommunstyrelse

674/a.
1881.

1875

Äggningsbetyg

nr 2000

Verketts sänkning af Norra-ä och Malla mader, i Malla m. f. socknar
af Bohuslän.

Vid antänd besigtning i detta sänkingsföretag,
Kontst. Kong. Majt. den 18 December 1874 i näder gillat
planen och om hvars utförande Kontrakt blifvit af Kong.
Styrelsen för Åmanas Väg- och Vattenbyggnader antaget
den 8 juni 1875, hvaras arbetet utförd i hufvudsaklig
öfverensstämmelse med fastst. plan, hvarför jag här
vördsamt föreslå det samma till godkännande
af Kong. Styrelsen.

Göteborg d. Nov. 1881.

Ernst Hultén

Chef i Vesta Väg- och Vattenbyggnads Distriktet.

Utdrag af protokoll vid lagligen utlyst kommunalförsamling
med Molla socken i Molla skolehus d. 1 April 1875.

På begäran af deltagarna i det i Molla socken bildade bolag
för sänkning af Noja-ån och utdikning af Molla mader, hade
denne kommunalförsamling blifvit behörigen utlyst, hvilket
nu erkändes.

På derom gjord framställning och efter behörig öfverläggning
åtog sig nu Molla kommun i kommunalförsamlingens rättbe-
rättigade ledamöter att, en för alla och alla för en, såsom för egen
skuld ansvara för fullgörandet af alla de skyldigheter och för-
bindelser, som bemälda bolags direktion genom kontrakt af
denna dag med Kgl. styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggsa-
der å Kgl. Nylts och kronans vägnar sig åtagit beträffande
ifrågakommande sänkning af Noja-ån och utdikning af derintill
belägena mader, äfven för återbärandet af de till detta ar-
bete lyftade statsmedel, i fall emot kontraktet begäres.

Och skall utdrag af detta protokoll, såsom säkerhetsförbindelse
för kontraktets fullgörande och för rättighet att lyfta det
beviljade statslånet, bifogas de två förenämde Kgl. styrelse
afgjörande handlingar. —

Utdragets riktighet, Skylder, Som öfver,
Andr. Anderson
ordförande

E. J. Fernstedt

Utdrag af
Protokoll vid i behörig ordning utlyst sam-
manträd med Malla sjösnäkningsbolag i
Malla Skolhus d. 1 April 1875.

28. Enligt föreskriften i nämde skifvelse med afseende
på rättighet att lyfta bemärde statsbidrag, företogs nu
1) val af arbetsdirektion, hvartill utsågos följande per-
soner, nämligen

Hemmansvärd E. G. Andersson i Kattakran, såsom Or-
dförande, och, såsom ledamöter, Handlanden Herr F. Sand-
berg i Lyng, hvilken egen hemman i denna saken, hem-
mansvärd J. P. Johansson på Molladal, Fredrik Petersson
på Ulfstorp och Anders Petersson d. yr i Nohlg.
De som tillerkändes nu rättighet att upprätta kontrakt
om arbetets påbörjande före inreviderande i skifvet
än fullbordande inom d. 1 Oktober 1879 samt lyfta det
till utbildningen anvisade statslånet och vidtaga alla
för företaget i öfrigt erforderliga åtgärder.

2). upprättande af kontrakt om arbetets utförande,
hvilket kontrakt nu utskrefs i tvänne exemplar,
enligt föreskrifvet formulär, samt blef af förenämde
direktionspersonal underskrifvet.

Utdragets riktighet styrker

Edm. Fernstedt
Fam. punktans 2

E. G. Andersson

Ordförande, och proto-
kollförare